

KAMER SÜRESİ

(سورة القمر)

Kur'an-ı Kerim'in
elli dördüncü süresi.

Mekke döneminin ilk yıllarında Târik sûresinden sonra nâzil olmuştur. İlk âyetinde ayın (kamer) iki parçaya bölünmesinden bahsedildiği için bu adı almıştır. "İkterabet" ve "İkterabetü's-sâa" sûresi olarak da adlandırılır. Elli beş âyet olup fâsılası , harfidir. Bölümler arasındaki anlam bütünlüğü sûrenin bir defada nâzil olduğu ihtimalini kuvvetlendirmektedir. Mekki sûrelerin genel karakteristiğine paralel olarak Kamer sûresinde de bazı kıyamet sahneleri etkileyici bir üslûpla tasvir edilip âhîret inancına vurgu yapılmıştır. Sûrede ayrıca müminlere güven ve huzur verici, inkârcılara ise korkutucu mesajlar yer almaktadır.

Üç bölüm halinde ele alınabilen sûrenin ilk bölümü (âyet 1-8) kıyametin yaklaştığından ve ayın yarılmasından bahsedilen âyetle başlar. Bu âyetin, Mekki müşriklerin Hz. Peygamber'den bir mûcize göstermesini istemeleri üzerine nâzil olduğu nakledilmektedir (Taberî, XXVII, 50). Âyetteki ayın yarılması ifadesi müfessirlerin çoğunluğu tarafından zâhîrî mânada anlaşılmış ve Resûl-i Ekrem zamanında ayın gerçekten yarıldığı belirtilmiştir (bk. İNŞİKÂKU'İ-KAMER). Ancak Kur'an'da pek çok örnekte görüldüğü üzere, bu âyetteki geçmiş zaman kipindeki fiillerin, aslında gelecekte vuku bulacak kıyamet olayı ile ayın ikiye bölünmesi şeklinde gerçekleşecek kozmik olayın kesinlikle vuku bulacağına işaret ettiğini söyleyenler bulunduğu gibi, "Ay ikiye bölündü" cümlesini mecazi bir ifade kabul eden ve bunu, "Durum açıklık kazandı" şeklinde açıklayanlar da olmuştur (Râgıb el-İsfahânî, *el-Müfredât*, "şkk" md.). Bu bölümde ayrıca inkârcıların kıyamet günündeki sıkıntılı durumlarına temas edilir.

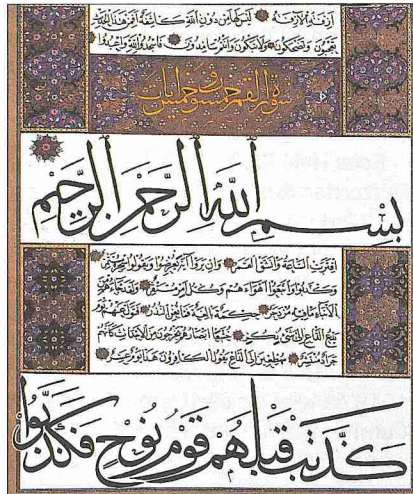
İkinci bölümde (âyet 9-42) Nûh, Âd, Semûd, Lût ve Firavun kavimlerinin de peygamberlerini yalanladıkları belirtilerek bunların uğradıkları cezalar etkileyici bir üslûpla anlatılır. Bu ifadeler arasında, "Andolsun ki biz bu Kur'an'ı öğüt alınsın diye kolaylaştırdık; ondan ders alan yok mudur?" meâlindeki cümle dört defa tekrar edilerek Kur'an üzerinde düşünmenin, ışığıyla aydınlanmanın herkes için gerekli olduğuna ve onun, her insanın yararlanabileceği ölçüde rahat anlaşılabilen

bir ifade ve üslûp taşıdığından bu hususta herhangi bir mazeret ileri sürülemez. Bu ifade ve üslûp taşıdığından bu hususta herhangi bir mazeret ileri sürülemez. Bu ifade ve üslûp taşıdığından bu hususta herhangi bir mazeret ileri sürülemez.

Sûrenin üçüncü bölümünde (âyet 43-55) inkârcılara yönelik uyarılar tekrarlanır ve yenilmez zannettikleri topluluklarının hezimete uğrayacağı bildirilir. Burada müminlere Allah'ın yardımının geleceği belirtmek suretiyle onlara güven verilmektedir. "O topluluk bozulacak ve geriye dönüp kaçacak" meâlindeki 45. âyetin, bu sûrenin inmesinden kısa bir süre sonra meydana gelen Bedir Gazvesi'nde Kureyş'in müslümanlar karşısında bozguna uğrayacağını müjdelediği kabul edilir. Hz. Ömer hangi topluluğun hezimete uğrayacağını merak ettiğini, ancak Bedir Gazvesi'nde Resûlullah'ın bu âyeti okuduğunu görünce âyette zikredilen topluluğun Kureyş ordusu olduğunu anladığını belirtmiştir (İbn Kesîr, IV, 266). Âyetin Bedir Gazvesi günü Ebû Cehil hakkında nâzil olduğu da rivayet edilmektedir (Aynî, XVI, 52). Sûrenin bu bölümünde ayrıca her şeyin belirli bir plan ve düzen (kader) içinde yaratıldığı belirtilir (âyet 49). Müşriklerin Hz. Peygamber'e gelerek kader konusunda tartışmaya başlamaları üzerine bu âyetin nâzil olduğu nakledilir (Vâhidî, s. 228). Sûre, takvâ sahiplerinin cennette nâil olacakları nimetlerden bahsedilen âyetle sona erer.

Resûl-i Ekrem'in önemli toplantılarda ve bayram namazlarında yeniden diriliş, tevhid ve peygamberliğin ispatı gibi önemli konuları ihtiva eden Kâf ve Kamer

Kamer sûresinin ilk âyetleri

sûrelerini okuduğu rivayet edilir (Müslim, "Şalâtü'l-İdeyn", 14, 15; Nesâî, "Şalâtü'l-İdeyn", 12; İbn Kesîr, IV, 260). Bazı tefsirlerde yer alan, "Kamer sûresini gün aşırı okuyan kimseyi Allah kıyamet gününde dolunaya benzer bir yüzle diriltir" meâlindeki hadis (meselâ bk. Zemaşerî, IV, 42) sahih olmadığı anlaşılmaktadır (Muhammed et-Trablusî, I, 1010). Kamer sûresi üzerine bazı çalışmalar yapılmıştır. Abdülhüseyn Destgayb-i Şîrâzî'nin *Hakâ'iki ez Kur'ânî: Hulâşa-i Beyânâtı* (Kum 1975) ve Abdülmün'im Memdûh Ramah'ın *Tefsiru sûreti'l-Kamer'i* (Şebînü'l-Kum 1987) bunlar arasında sayılabilir.

BİBLİYOGRAFYA :

Râgıb el-İsfahânî, *el-Müfredât*, "şkk" md.; Müslim, "Şalâtü'l-İdeyn", 14, 15; Nesâî, "Şalâtü'l-İdeyn", 12; Taberî, *Câmi'u'l-beyân* (Bulak), XXVII, 50-67; Vâhidî, *Esbâbü'n-nüzûl*, Kahire 1378/1959, s. 227-229; Zemaşerî, *el-Keşşâf* (Beyrut), IV, 35-42; İbnü'l-Cevzî, *Zâdû'l-meşîr*, VIII, 87-104; İbn Kesîr, *Tefsîrû'l-Kur'ânî'l-âzim*, [baskı yeri ve tarihi yok] (Dâru İhyâ'ü'l-kütübü'l-Arabiyye), IV, 260-269; Aynî, "Umdetü'l-kârî", Kahire 1392/1972, XVI, 52-60; Muhammed et-Trablusî, *el-Keşşâf* (trc. Muhammed Han Kayanî v.dğr.), İstanbul 1987, VI, 39-55.

KÂMİL YAŞAROĞLU

KAMERİ YIL

Ayın hareketine göre belirlenen takvim yılı
(bk. TAKVİM).

KAMERİYYE

(القمرية)

Hz. Ali'yi tanımlatarak ayda bulunduğuunu kabul eden Nusayrî fırkası
(bk. NUSAYRİLİK).

KAMERUN

Orta Afrika'nın batısında İslâm Konferansı Teşkilâtı'na üye ülke.

I. FİZİKİ ve BEŞERİ COĞRAFYA
II. TARİH

Resmî adı Kamerun Cumhuriyeti (Republique du Cameroun, Republic of Cameroon), resmî dilleri Fransızca ve İngilizce olan ülkeyi güneyden Ekvator Ginesi, Ga-